PER LA *PAU*

Núm. 25 - NOVEMBRE 2015
DONES, PAU I SEGURETAT:
15 ANYS DE LA RESOLUCIÓ
1325

INTRODUCCIÓ

Encara lluny d'una cambra pròpia

Rafael Grasa
President de l'Institut Català Internacional per la Pau

Virginia Woolf, a *Una cambra pròpia*, analitzà les dificultats per fer carrera literària d'una dona, tot dient que "una dona ha de tenir diners i una *cambra pròpia* si vol escriure ficció". Dècades després, i en un context ben diferent, podem dir quelcom semblant de la Resolució 1325 sobre Dones, Pau i Seguretat del Consell de Seguretat de l'ONU: la resolució va reconèixer la necessitat de crear aquesta cambra pròpia, en l'àmbit internacional i també de cada estat; s'hi ha treballat força, com recullen diversos informes[1], però a hores d'ara encara no existeix plenament la cambra, ni és pròpia, ni està ben comunicada amb la resta de cambres de la societat internacional. I tampoc hi ha prou diners per assegurar que d'aquí a quinze anys commemorem una situació molt més exitosa.

Altrament dit, el balanç dels quinze anys de la Resolució 1325 és alhora encoratjador i decebedor, com aquella avaluació escolar que diu als pares respecte d'un infant: "Percebem millores i progrés però encara caldrà molt d'esforç". L'esforç sovint reclama, per tenir èxit, canviar lleugerament l'enfocament. I aquesta és la idea que vull transmetre en els paràgrafs següents. El context de creació s'ha modificat: cal fer una lectura més profunda de la resolució i posar l'èmfasi, de forma desigual, tant en el sentit sencer del text com en els seus quatre pilars (participació, protecció, prevenció, ajut i reconstrucció). I canviar l'enfocament, aplicant perspectives diferencials i assegurant que hom s'ocupa de les arrels, de les causes estructurals.

Començarem per recordar algunes qüestions contextuals. El pacte fundacional de l'ONU atorgà competències –i composicions- diferents als sis principals òrgans que es deriven de la Carta, entre els quals el Consell de Seguretat. El Consell té la

responsabilitat primària de mantenir la pau i la seguretat internacional i això el faculta per a moltes actuacions (capítols V, VI, VII, VIII i XII de la Carta). A més, l'article 25 de la Carta estableix l'obligatorietat dels estats membres de complir les seves resolucions. Cal tenir en compte també que la Resolució 1325 sorgí en la segona dècada de la postguerra freda, en un context dominat per l'enfocament de la seguretat humana (centrada en els danys a les persones i les comunitats), els canvis en la naturalesa i ubicació del conflictes armats, el consens de la pau liberal i els debats sobre ingerència humanitària i responsabilitat de protegir, particularment als civils i a grups especialment vulnerables. Concretament, la resolució esmenta dues resolucions del 1999 (1261, 1265) i dues del 2000 (1296, 1314), dedicades a la infantesa, els conflictes armats i la protecció dels civils i que van ser promogudes per països tan diferents com Namíbia, Holanda, Bangladesh i Canadà.

“ La inclusió activa i plena de les dones en les tasques de construcció de la seguretat humana constitueix una aportació positiva, necessària i imprescindible ”

La importància de la Resolució 1325 és, doncs, alta com ja van mostrar les conclusions de la conferència internacional celebrada a Washington, el novembre de 2o10: deu anys després de la seva aprovació s'apreciaven canvis en la forma d'abordar els temes de pau i de seguretat, canvis perceptibles en el dret internacional, l'empoderament de les dones, la planificació i execució de les tasques militars i la concepció de la seguretat mundial.

I la millor manera de percebre aquests canvis és llegir la resolució prestant atenció a les qüestions subjacents, a la seva estructura. En fer-ho es percep que homes i dones experimenten la seguretat de forma diferent i, per tant, l'exclusió o insuficient inclusió de les diverses perspectives té un impacte negatiu. Si no es té en compte l'enfocament diferencial -propi de les anàlisis basades en la perspectiva de gènere- s'exclou la visió i participació de les dones en els processos vinculats a la pau i la seguretat. El resultat,

com han demostrat diversos informes els darrers anys, és clar: s'afebleixen les negociacions i acords de pau, les estratègies de reconstrucció, construcció de pau i de desenvolupament i, també, les economies nacionals. La inclusió de la perspectiva i els enfocaments de les dones, amb les seves experiències i prioritats diferents, mostra major sostenibilitat dels processos de construcció de pau. Disposem també d'evidència empírica, basada en casos concrets, de l'impacte negatiu (exclusió) i el positiu (inclusió). *Cambra pròpia* i diners, seguint amb Woolf, es mostren exitosos, tot i que ni els recursos ni els enfocaments diferencials i diferenciats són enlloc una realitat plena.

“ Cal un canvi d'enfocament sobre els quatre pilars de la 1325: participació, protecció, prevenció i reconstrucció ”

Per tant, al meu parer, la principal conclusió de la Resolució 1325, quinze anys després, és que la inclusió activa i plena de les dones en les tasques de construcció de la seguretat humana constitueix una aportació positiva, necessària i imprescindible. Per afrontar, però, els propers quinze anys es requereix un canvi d'enfocament, centrat en dos aspectes. Primer, recuperar la unitat i el treball coordinat, tant d'organitzacions feministes i del moviment de dones i homes pacifistes com amb centres de pensament i governs nacionals. I segon, treballar de forma diferent els quatre pilars que la conformen: a) participació en tots els nivells de presa de decisions (local i d'organismes intergovernamentals); b) protecció, tant de dones adultes com de nenes i adolescents, de la violència sexual i abusos diversos, massa habituals en guerres, campaments de refugiats i fins i tot en operacions de pau autoritzades per Nacions Unides (cal demanar plans de xoc i mesures molt severes); c) prevenció, amb un enfocament multinivell (prevenció de conductes violentes, persecució de les violacions del dret nacional, reforç del dret de les dones en el dret nacional i suport explícit a la presència rellevant de dones en processos de pau i de reconstrucció); i d) adopció de mesures de suport humanitari i de reconstrucció en les crisis, un tema central en un moment en què el sistema humanitari encara la pitjor crisi des de 1945.

Tot plegat em permet concloure, recordant Alva Myrdal i la seva tasca com a diplomàtica i activista pacifista i feminista (premiada amb el Nobel de la Pau), la necessitat de no oblidar la radicalitat de la Resolució 1325: la peremptorietat d'anar a les arrels, de deslegitimar els enfocaments no inclusius.

1. El més recent és l'informe *Preventing conflict, transforming justice, securing the Peace. A Global Study on the Implementation of United Nations Security Council resolution 1325*, impulsat per ONU Dones i presentat el passat mes d'octubre al Consell de Seguretat de l'ONU.

Fotografia : SustainUS

© Generalitat de Catalunya